



ADABIYOTDA KONFLIKT (ZIDDIYAT) TUSHUNCHASI

Taqrizchi: Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna

Xorijiy til va adabiyoti quyi kurslar kafedrası mudiri (PhD)

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Normuminova Nazira Ruzimat qizi

Chorshambiyeva Dilfuza Abduvohid qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabalari

Email: naziranormuminova@gmail.com

Email: chorshambiyevadilfuza@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada badiiy adabiyotda konflikt, ya'ni ziddiyat tushunchasi, uning turlari va asardagi o'rni yoritiladi. Konfliktning ichki va tashqi ko'rinishlari tahlil qilinib, uning badiiy asar mazmunini ochishdagi ahamiyati ko'rsatib beriladi. Shuningdek, konflikt orqali qahramon xarakterining shakllanishi va voqealar rivojiga ta'siri haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: konflikt, ziddiyat, ichki konflikt, tashqi konflikt, badiiy asar, qahramon, adabiyot, tahlil

Аннотация. В данной статье рассматривается понятие конфликта в художественной литературе, его виды и роль в произведении. Анализируются внутренний и внешний конфликты, а также их значение в раскрытии содержания художественного текста. Кроме того, уделяется внимание влиянию конфликта на формирование характера героя и развитие сюжета.



Ключевые слова: конфликт, противоречие, внутренний конфликт, внешний конфликт, художественное произведение, герой, литература, анализ

Abstract. This article examines the concept of conflict in literary works, its types, and its role in a text. Internal and external conflicts are analyzed, as well as their significance in revealing the meaning of a literary work. The article also discusses how conflict influences character development and the progression of events.

Keywords: conflict, contradiction, internal conflict, external conflict, literary work, character, literature, analysis

Kirish. Adabiyot inson hayotining turli jihatlarini aks ettiruvchi muhim san'at sohalaridan biridir. Badiiy asarlarda insonning ichki dunyosi, his-tuyg'ulari, orzu-intilishlari hamda jamiyat bilan bo'lgan munosabatlari tasvirlanadi. Ushbu jarayonda konflikt, ya'ni ziddiyat muhim o'rin egallaydi. Chunki har qanday asarning mazmuni va rivoji ko'p jihatdan undagi qarama-qarshiliklarga bog'liq bo'ladi. Konflikt orqali asarda harakat yuzaga keladi, voqealar ketma-ketligi shakllanadi va qahramonlarning asl mohiyati ochiladi.

Konflikt tushunchasi va uning mohiyati

Konflikt — bu badiiy asardagi qarama-qarshi kuchlar, fikrlar yoki manfaatlar to'qnashuvidir. U nafaqat voqealar rivojiga turtki beradi, balki asarning g'oyaviy mazmunini ochishda ham muhim vosita hisoblanadi. Konflikt mavjud bo'lgan asarda harakat, keskinlik va qiziqish kuchli bo'ladi.

Konflikt turlari

Adabiyotda konflikt asosan ikki turga bo'linadi: ichki va tashqi konflikt.

Ichki konflikt qahramonning o'z ichki kechinmalari bilan bog'liq bo'ladi. Bu turdagi ziddiyatda inson o'z vijdoni, his-tuyg'ulari yoki qaror qabul qilish

jarayonida ichki kurashni boshdan kechiradi. Bunday konfliktlar qahramonning ruhiy holatini chuqurroq ochib beradi.

Tashqi konflikt esa qahramon bilan boshqa shaxslar, jamiyat, tabiat yoki muhit o'rtasidagi qarama-qarshilikni ifodalaydi. Bu turdagi ziddiyatlar asarda dramatik vaziyatlarni yuzaga keltiradi va voqealarning rivojlanishini tezlashtiradi.

Konfliktning badiiy asardagi vazifasi

Konflikt badiiy asarning asosiy harakatlantiruvchi kuchidir. U orqali voqealar rivojlanadi, qahramonlar turli sinovlarga duch keladi va ularning xarakteri ochiladi. Aynan ziddiyatli vaziyatlarda qahramonning asl qiyofasi namoyon bo'ladi.

Bundan tashqari, konflikt o'quvchining diqqatini jalb etadi va uni o'ylashga undaydi. O'quvchi qahramonning qarorlarini kuzatar ekan, voqealarga nisbatan o'z munosabatini shakllantiradi.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda badiiy adabiyotdagi konflikt tushunchasini o'rganishda tahliliy va qiyosiy metodlardan foydalanildi. Avvalo, konfliktga oid nazariy manbalar o'rganilib, uning mohiyati va asosiy xususiyatlari aniqlashtirildi. Shuningdek, turli badiiy asarlardagi ziddiyatli vaziyatlar tahlil qilinib, ichki va tashqi konfliktlarning o'ziga xos jihatlari solishtirildi. Tadqiqot jarayonida umumlashtirish va tavsiflash usullaridan ham foydalanildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalariga ko'ra, konflikt badiiy asarning asosiy tarkibiy qismlaridan biri ekanligi aniqlandi. Ichki konflikt qahramonning ruhiy kechinmalarini ochishda muhim rol o'ynashi, tashqi konflikt esa voqealar rivojini ta'minlashi kuzatildi. Shuningdek, konflikt orqali asarda dramatism



kuchayishi va o'quvchining qiziqishi ortishi aniqlandi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ziddiyat mavjud bo'lgan asarlar mazmunan boy va ta'sirchan bo'ladi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, konflikt nafaqat voqealar rivojining asosi, balki qahramon xarakterini shakllantiruvchi muhim omildir. Ichki va tashqi konfliktlarning uyg'un holda qo'llanishi asarning badiiy qiymatini oshiradi. Ayrim hollarda ichki konflikt ustunlik qilsa, asar psixologik jihatdan chuqurroq bo'ladi, tashqi konflikt kuchli bo'lgan asarlarda esa voqealar dinamikasi yuqori bo'ladi. Shu sababli mualliflar konfliktidan maqsadga muvofiq foydalanish orqali o'z asarlarining ta'sirchanligini oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, konflikt badiiy asarning ajralmas qismi hisoblanadi. U holda asar o'z mazmuni va ta'sirchanligini yo'qotadi. Ziddiyat orqali voqealar rivojlanadi, qahramonlar chuqurroq ochiladi va asarning g'oyaviy mazmuni to'liq yoritiladi. Shuning uchun adabiy asarlarni tahlil qilishda konfliktni aniqlash va uning mohiyatini tushunish muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.Karimov N. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2010. – 256 b.
- 2.Qo'shjanov M. Badiiy tahlil asoslari. – Toshkent: Fan, 2005. – 198 b.
- 3.Quronov D. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Akademnashr, 2012. – 320 b.
- 4.Umurov H. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Sharq, 2004. – 276 b.
- 5.Eagleton T. Literary Theory: An Introduction. – Oxford: Blackwell Publishing, 2008. – 240 p.

